

ЗАСНОВАНА 21 КВІТНЯ 1927 РОКУ

ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

Київський Політехнік

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

17 лютого 2011 року

№6-7 (2940-2941)

НАРАДА У ХАРКОВІ

Д.В.Фірташ, члени спільнотного представництва О.Б.Шевчук, О.В.Мирошніченко, голова ради Федерації роботодавців Д.М.Олійник, президент індустриальної групи «УПЕК» А.М.Гіршфельд. Від Асоціації ректорів – М.З.Згуровський, ректор НТУУ «КПІ», Л.Л.Товажнянський, ректор ХНТУ «ХПІ». У роботі також взяв участь міський голова м. Харкова Г.А.Кернес та представники понад 40 великих промислових підприємств, студенти, журналісти.

Серед основного кола тем, які розглядалися учасниками, – стимулювання інноваційної діяльності в Україні та підвищення конкурентоспроможності вітчизняного високотехнологічного бізнесу, підготовка професійних кадрів і розвиток науково-виробничого потенціалу держави, можливості впровадження на промислових підприємствах винаходів українських науковців та новітніх технологічних розробок, а також стан і перспективи системи підготовки фахівців в Україні.

Голова Ради Асоціації ректорів вищих технічних навчальних закладів України, ректор НТУУ «КПІ» Михайло Згуровський виступив з доповідю, текст якої наведено нижче. Він наголосив на тому, що розвиток інноваційно-інвестиційного бізнесу в Україні гальмується за рахунок багатьох стримуючих факторів.

Ректор ХНТУ «ХПІ» Л. Товажнянський повідомив: оскільки на світовому ринку наукомісткої продукції чітко простежується тенденція посилення конкуренції, дедалі більша частка витрат підприємств переноситься із сфери промислового виробництва у сферу досліджень і розробок нових технологій та виробів. Він навів приклади успішної співпраці очолюваного ним ВНЗ із провідними підприємствами України.

На завершення заходу було прийнято спільне рішення звернутися до керівництва держави з ініціативою провести в першому кварталі 2011 року Всеукраїнську нараду «Інноваційний розвиток України через поєднання можливостей влади, бізнесу, освіти та науки».

Інф. «КПІ»

Інноваційний розвиток України через поєднання влади, бізнесу, освіти і науки

Виступ голови Ради Асоціації ректорів ВТНЗ України, ректора НТУУ «КПІ»
академіка М.З. Згуровського на засіданні Ради Федерації роботодавців у Харкові, 4 лютого 2011 р.

Вельмишановий Дмитре Васильович, Вельмишанові господарі, присутні!

Широ дякую за запрошення виступити перед Вами на харківській землі, де поєднання можливостей влади, бізнесу, освіти і науки для інноваційного розвитку економіки є найбільш природним в силу потужного виробничого, наукового і людського потенціалу регіону. Хочу також з приємністю зазначити, що ми спостерігаємо нове явище в країні, коли саме високотехнологічний бізнес стає локомотивом інноваційного розвитку економіки, запрошує владу, науку і освіту до партнерства у цій важливій справі.

Перший суттєвий крок у цьому напрямку вже зробив Президент України, який у жовтні минулого року підписав Закон про головні пріоритетні напрями наукового і інноваційного розвитку держави. Як ви знаєте, таких напрямів шість, і вони повною мірою відповідають ресурсному, людському потенціалу України, перспективам її геополітичного поступу. Уряд України наприкінці минулого року провів своє засідання, присвячене цій важливій проблемі, на якому ініціювали формування найбільш актуальних для держави інноваційних проектів і ухвалив необхідні рішення для їх фінансової і адміністративної підтримки. Federacії роботодавців України присвятила своє минулорічне грудневе засідання саме цій нагальній проблемі. Ми вважаємо ці заходи надзвичайно важливими, ось кілька вони демонструють політику держави щодо її пріоритетного високотехнологічного розвитку.

Водночас ми розуміємо, що модернізацію економіки країни неможливо здійснити, використовуючи тільки адміністративні і фінансові ресурси, без створення в державі сприятливого інноваційного клімату і керованої інноваційної моделі її розвитку. Тобто, системи правил і стимулів, які ак-

тивізували б до цього виду діяльності національний бізнес, широкі верстви науковців, освітян, винахідників уже без безпосередньої організаційної роботи держави.

Потрібно зазначити, що до дуже близько за змістом інноваційної моделі приходять у процесі своєї практичної діяльності різні велиki підприємства України, незалежно одне від одного. Це, наприклад, Індустриальна група УПЕК у Харкові, Новокраматорський машинобудівний завод у Донбасі, корпорація Науковий парк «Київська політехніка» в центральній частині України і ряд інших. Їх до цього підштовхують дуже схожі умови конкуренції і сучасні тенденції інноваційної діяльності на зовнішньому і внутрішньому ринках.

Які ж головні складові такої інноваційної моделі розвитку, чи системи правил ми могли б узагальнити?

Перш за все в країні має бути втілена дієва державна політика, спрямована на пріоритетний науково-технологічний розвиток своєї економіки (у попередні роки така політика лише декларувалася). Очевидно, що ця політика має набути головних програмних засад найбільших політичних партій України, стати пріоритетною в реальних діях як керівників держави, так і усіх рівнів державного управління, стати домінуючою компонентою навчальних планів і програм вищих навчальних закладів, наукових установ.

Важливим результатом цієї політики має бути принципова зміна ставлення держави до зовнішніх запозичень. Їх можна брати лише у крайніх випадках і лише для інвестицій у високотехнологічне виробництво. Тому що Україна практично вичерпала свої

можливості щодо запозичень. Так, за роки незалежності її зовнішні борги зросли в 17 разів, і на кінець 2010 року сукупний державний і гарантований борг держави становив 52 мільярди доларів. Нині борг наближається до 40% ВВП. І хоча цей відсоток ще далекий від критичного порогу (80–100% ВВП), тенденція поглиблення боргової залежності є дуже тривожною.

Зовнішній світ, що агресивно конкурує за нові ринки та природні ресурси через механізми зовнішнього кредитування й взаємодії зі світовими торговельними та фінансовими організаціями, почав нав'язувати Україні допоміжні й сумнівні ніші. Вони зводяться до максимізації економічно й екологічно невигідного сировинного експорту

з одночасним збільшенням високотехнологічного товарного імпорту. Як наслідок, за останні 20 років деградуючий ринок праці підштовхнув країну до зменшення на 37% підготовки фахівців за інноваційною, креативною моделлю (для створення нових видів техніки) на користь низькоінтелектуальної, репродуктивної (для обслуговування населення), що, зрештою, вже призвело до зниження освітнього цenzу.

По-друге. Потрібно створити ефективну систему державного управління інноваціями, що рунтується на затвердження Президентом України пріоритетах відповідно до наявних природних і людських ресурсів та геополітичного стану і географічного розташування України. На основі цих шести пріоритетів необхідно започаткувати стратегічні програми розвитку (національні проекти), які об'єднують власні наукові

розробки, власний кадровий супровід (передову університетську освіту), вітчизняний виробничий сектор і бізнес. Сукупність національних проектів, які вже формуються, має забезпечити сталій, високотехнологічний розвиток економіки держави.

Повинен бути підвищений рівень координації всіх складових інноваційного процесу (конкурентоспроможності науки, передової освіти, високотехнологічного виробництва, бізнесу), інтегрування всіх галузевих сегментів управління інноваційною діяльністю шляхом передачі відповідних функцій одному центральному органу виконавчої влади. Надання йому статусу надгалузевого (за прикладами США, Японії, об'єднаної Європи). Численні розпорядники кредитних коштів, що спрямовуються на науку (сьогодні їх в Україні більше 30), мають бути скоординовані єдиним державним органом з метою спрямування цих ресурсів на важливі для держави напрямки розвитку.

Третє. Привести «до спільнота» знаменників, що висуваються до фахівців різних рівнів кваліфікації як з боку роботодавців, так і з боку освіти. Головними інструментами, покликаними сприяти процесу ефективної взаємодії сфері праці і сфері освіти є узгоджені з Європейською загальною кваліфікаційною рамкою національна рамка кваліфікацій України, збалансоване з потребами ринку праці та перспективними напрямами розвитку країни державне замовлення на підготовку фахівців.

Четверте. Завершити формування єдиного законодавчого поля інноваційної діяльності шляхом внесення доповінь до ухвалених раніше кількох десятків законів і різноманітних відомчих документів та їх взаємного узгодження. А в цілому вже настав час для підготовки та ухвалення Інноваційного кодексу України.

Закінчення на 6-й стор.

СЬОГОДНІ
В НОМЕРІ:

1
6
Бізнес
та освіта:
співпраця
триває

2
Проректор
С.І. Сидоренко
про міжнародну
діяльність
НТУУ «КПІ»

3
Проректор
М.В. Печеник
про роботу
господарських
служб

4
5
11-й тур
комплексного
моніторингу
якості
підготовки
фахівців

6
Вітаємо
ювілярів!

7
Delcam в КПІ
В.Григор'єв
і Ф.Терещенко:
різні долі,
спільний шлях

8
Поради лікаря
Вікторина до
Шевченківських
днів

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ НТУУ «КПІ»

Протягом минулого року університет продовжив непростий шлях розбудови міжнародної діяльності, яка є не від'ємою складовою розвитку КПІ та його піднесення у сфері освіти й науки. Про міжнародну діяльність НТУУ «КПІ» розповідає проректор з міжнародних зв'язків чл.-кор. НАН України С.І. Сидоренко.

— Сергію Івановичу, що, на Вашу думку, сприяло ефективній діяльності департаменту міжнародного співробітництва (ДМС)?

— Перш за все, було посилено організаційне забезпечення міжнародного співробітництва: вдоскоанено структуру ДМС відповідно до нових завдань, покращено мережеві управлінські технології і завдяки цьому підвищено ефективність управління міжнародним напрямом.

Важливим організаційно-методичним інструментом реформування навчального процесу й інтернаціональної наукової кооперації стала мережа 34-х спільних міжнародних центрів, яка в 2010 р. поповнилася Українсько-французьким центром, центром американської компанії «NetCracker» на ФІОТ, спільним центром «Hewlett Packard» ІТС і ФІОТ.

— Університет стає більш відкритим для наших зарубіжних партнерів.

— Так, розроблено типовий англомовний сайт міжнародного офісу, покращено інфраструктуру міжнародної діяльності. Для покращення кадрового забезпечення міжнародної діяльності було запроваджено інститут проектних менеджерів підрозділів, головним завданням яких стала активізація зусиль у міжнародних проектах. Для цього в Інституті підвищення кваліфікації започатковано програму «Управління міжнародними проектами».

— Кілька слів, будь ласка, про розвиток міжнародних відносин КПІ із зарубіжними партнерами.

— У минулому році КПІ відвідали 143 делегації з 37 країн світу; 152 вченіх представляли наш університет Україну в 23 країнах на всіх континентах (окрім Антарктиди).

Продовжено важливі традиції співпраці зі світовими й регіональними міжнародними організаціями — ПРООН, ЮНЕСКО, ЮНІДО, ВОІВ, НАТО, УНТЦ, BSUN, CODATA, ICSU, Українською Радою Миру; традиції членства в міжнародних об'єднаннях університетів; традиції присудження звання «Почесний доктор КПІ» віддатимі діячам і вченим та співпраці з ними у справах реформування університету.

Було проведено важливі переговори та зустрічі на високому рівні: з Держсекретарем США Хілларі Кліnton і Послом з особливих доручень Президента США з глобальних проблем жінок Мелані Вервер; проведено п'ять раундів переговорів з делегаціями ЮНІДО (з питань заснування в Україні на базі КПІ Національного центру з більш чистих виробництв); відбулася зустріч з керівництвом Європейської економічної комісії ООН під час проведення Міжнародної конференції «Від прикладних досліджень до підприємництва...»; з представниками Української Ради Миру та делегацією Асоціації китайського народу за мир і роззброєння; з членами Президентської трійки BSUN — Мережі університетів країн Чорного моря — в Києві; з генеральним директором Microsoft Стівом Баллером та ін.

Урядом України нам було довірено прийняття в КПІ установче засідання українсько-американської Робочої групи з питань науки і технологій за участю помічника Держсекретаря США Ларі Гамбінера та українсько-американською Робочою групою «Політичний діалог і верховенство права» за участю помічника Держсекретаря США з питань демократії і прав людини Томаса Меліа. Відбулися переговори з урядовими делегаціями і багатьох інших країн. Усе це сприяло підвищенню авторитету КПІ на міжнародній арені.

— Розширення міжнародних контактів такого високого

рівня — не єдиний спосіб підвищення рейтингу КПІ у світі.

— Аналогічну функцію «будівничих авторитету КПІ» відіграють сотні наших випускників у багатьох країнах світу.

Не меншу значущість має міжнародне визнання наших видатних і провідних учених, серед яких можна назвати В.Г.Бар'яхтара, Н.Д.Панкратову, В.Б.Максименка, А.В.Праховника, О.В.Збрuczького, В.І.Костюка, А.І.Петренка, А.А.Фокіна та багатьох ін., а також керівників університету: М.З.Згурівського, Ю.І.Якименка, М.Ю.Ільченка.

Визнання досягається за різними механізмами: це й перемоги в конкурсах за фінансування з міжнародних джерел, і високі наукометричні показники, і підготовка аспірантів для зарубіжних країн тощо.

Отже, наше завдання для посилення авторитету КПІ — не тільки розвивати міжнародні відносини шляхом дипломатії, але і створювати сприятливі умови для міжнародного визнання наших учених, викладачів, студентів.

— Очевидно, серед результатів міжнародних зустрічей у 2010 р. є нові угоди і перспективні рішення, важливі не тільки для КПІ, а й для України в цілому?

— Так, Секретаріат ЮНІДО схвалив проект створення (на базі КПІ) «Центр техногічного передбачення України». На базі КПІ стартує і проект Українського науково-технологічного центру «Міжнародна система підвищення кваліфікації науковців у сфері менеджменту трансферу технологій»; підписано договори про співпрацю з університетами США: Массачусетським, Міссурі, Гарвардом, Індіанаполісом, Північно-Східним та іншими; з Московським інститутом статі і спілавів підписано договори: про посилення мобільності та про спільну магістерську підготовку; КПІ прийнятий до Асоціації франкофонних університетів.

— Так, Секретаріат ЮНІДО схвалив проект створення (на базі КПІ) «Центр техногічного передбачення України». На базі КПІ стартує і проект Українського науково-технологічного центру «Міжнародна система підвищення кваліфікації науковців у сфері менеджменту трансферу технологій»; підписано договори про співпрацю з університетами США: Массачусетським, Міссурі, Гарвардом, Індіанаполісом, Північно-Східним та іншими; з Московським інститутом статі і спілавів підписано договори: про посилення мобільності та про спільну магістерську підготовку; КПІ прийнятий до Асоціації франкофонних університетів.

— Виключно важливими були переговори М.З. Згурівського в Брюсселі, де було обговорено наміри створення в КПІ нової Європейської структури — «Centre of Excellence», а також прийняття рішення про підготовку для 7РП системоутвірюючого проекту за проблематикою сталого розвитку Середземномор'я і Причорномор'я, що й було виконано.

— Що найбільш важливого було зроблено спільно з департаментами і з підрозділами?

— З департаментом навчальної роботи та факультетами: уперше в КПІ виконувалися одночасно три інституціональні проекти програми TEMPUS (ІПСА, ФАКС), тоді як раніше було не більше одного проекту на рік.

Розширено програми подвійного диплома з університетами Франції, Бразилії, Кореї, Німеччини. Тут активно підтримували ФІМ, ФІОТ, ІПСА, ФАКС, ПФФ, ФММ, ХТФ, ММІ, ФЕЛ, ЗФ. На базі ІПСА та ФСП відбувається перший випуск 27 магістрів за програмою «Стапіл: розвиток та державне управління: глобальний та регіональний контексти».

З департаментом навчально-виховної роботи проведено перший Українсько-польський футбольний турнір університетських команд міст, які здобули право приймати турнір УЄФА «ЄВРО-2012». І хоча команда КПІ не виборола медалей (перше місце посів Національний педуніверситет ім. М.Драгоманова), але політехніки отримали незабутні враження від зустрічей із студентами 9 університетів України й 8 університетів Республіки Польща та з ентузіазмом сприяли рішенням, що наступний такий турнір буде проведено на стадіонах Республіки Польща.

З департаментом адміністративно-господарської роботи та ІЕЕ: через «Меморандум про співпрацю» з Національним агентством екологічних інвестицій України КПІ залучений до виконання проектів за схемою «зелених інвестицій»; ми вийшли на реалізацію міждержавного проекту — утеплення 16-ти наших корпусів з японськими технологіями (серед 240

інших об'єктів України). Проект дозволить заощадити до 10-15 % сьогоднішніх витрат на опалення і теплокористування.

Спільно з департаментом науки та інновації проведено комплекс заходів з адаптації міжнародного досвіду із запровадженням механізмів комерціалізації наукових результатів. Але головний наш результат — збільшення кількості міжнародних проектів, незважаючи на економічну кризу. Так, сьогодні у нас реалізується три проекти 7-ої РП ЄС.

Зростає кількість білатеральних міжнародних проектів у рамках міжурядових угод про науково-технічне співробітництво України з Китаєм, Росією, Польщею, Угорщиною, Білоруссю, Німеччиною, Словаччиною, Литвою, Болгарією, Індією. Розширяється співпраця з американською Програмою ім. Фулбрейта.

— Що Ви можете сказати про міжнародну співпрацю з окремими країнами?

— У розрізі окремих країн наші міжнародні контакти вийшли на нові обрії. Це було обумовлено як нашою активністю, так і новими сприятливими факторами: до КПІ виявили підвищений — порівняно з попередніми роками — інтерес новопризначені посли іноземних держав: США (І.В. п. Джон Ф. Теффт), Канади (І.В. п. Даніель Карон), Куби (І.В. п. Фелікс Л. Карбальо), Франції (І.В. п. Жак Фор), Німеччини (І.В. п. Ганс-Юрген Гаймзьот), Папського нунцій Архієпископа І. Юркович і, особливо, — послі Китаю (І.В. п. Чжан Сіонь), Норвегії (І.В. п. Олав Берстад) та Аргентини (І.В. п. Ліла Р. в. де Муан). Традиційно високий інтерес до розвитку співпраці з КПІ підтверджують посли Японії (І.В. п. Тадаши Ідава) та Польщі (І.В. п. Яцек Ключковський та новопризначений — І.В. п. Генрік Литвин).

Щодо співпраці з Китаєм, Польщею, Японією, США, Францією, Німеччиною, то після років коліткої підготовки ми впритул наблизилися до надання джерел фінансування у зазначеных країнах.

Зокрема, всім, хто хоче працювати з Японією, Польщею, Китаєм, треба добре підготуватися до найближчих візитів представників цих країн. Те, що до нас йдуть, свідчить про зацікавленість у співпраці. І цим треба ефективно скористатися.

— Якщо можна, коротко про економічні показники міжнародної діяльності КПІ.

— Кошти від зовнішньоекономічної діяльності, за нашими оцінками, дещо знизились, що пов'язано зі світовою економічною кризою та зменшеннем кількості інтернаціональних студентів.

Водночас обсяг розмитненого обладнання для навчального процесу і наукових досліджень — зростає. Тобто, допомагає навчальному процесу і наукі від міжнародної діяльності наростається.

— Чи можете Ви охарактеризувати внесок факультетів (інститутів) у нашому прагненні наблизитися до провідних університетів світу?

— Результати діяльності підрозділів визначалися відповідно до

прийнятої в КПІ методики (за 16 параметрами). Зокрема, розрахувались: індекс академічної мобільності, індекс міжнародних публікацій, індекс ефективності міжнародної діяльності, індекс активності міжнародної співпраці, індекс активності на міжнародних ринках освітніх послуг.

За рахунок чого ж (ІФФ, ІТС, ММІ, ФЕЛ, ІПСА, ХТФ, ФБТ, ФІМ) поспіші п'ять місць? Які у них є яскраві здобути? Так от, ММІ — це, так би мовили, Smart інститут, усі п'ять індексів перевищують або дорівнюють середнім по КПІ. Тобто тут ведеться збалансована робота.

ІТС відзначився прогресом, здійснивши прорив з 11-го місця в 2009 році на 2-ге місце в 2010 році. ІТС має високі індекси ефективності міжнародної діяльності, які віддзеркалюють успіхи університету.

ФЕЛ — лідер з ефективності міжнародної діяльності: заробляє багато коштів на міжнародній арені — як у науковій роботі, так і в освітніх послугах, а також розгортає програму «Подвійний диплом» і активно представлений в міжнародних організаціях.

ІПСА — лідер за кількістю європейських проектів: проекти в 7РП, в TEMPUS і в Erasmus Mundus. Хоча є прогалина — активність на міжнародних ринках освітніх послуг. ІФФ — лідер з академічної мобільності і з кількості міжнародних проектів, але має низький індекс освітніх послуг.

Крім того, факультети та інститути першої п'ятірки забезпечили дві третини війною академічної мобільності та майже половину візитів іноземних фахівців. Отже, гарні приклади є. Інтегрально за всіма показниками (крім активності на міжнародних ринках освітніх послуг) в університеті досягнуто позитивну динаміку. У той же час показники підрозділів першої і останньої п'ятірки різняться на порядок і навіть більше. У цьому відчуваємо наш резерв.

— Чи здатен КПІ за рейтингами міряти силами з європейськими університетами?

— У 2010 р. було зроблено першу спробу КПІ пробитися до участі в рейтингу газети «ТАЙМС» — «QS World University Rankings». На жаль, ця спроба не була успішною.

Ось офіційний коментар директора QS-рейтингу: «Уважа, сьогодні, внова висока відповідь на це питання. На нашому розгляді КПІ відмінно виступив, але він є лише одним з багатьох університетів, які виступають з позитив

ЯК ПРАЦЮЮТЬ ГОСПОДАРСЬКІ СЛУЖБИ В КПІ

Знову наповнилися гомоном аудиторій та лабораторій Київської політехніки. Розпочався новий семестр. Заняття проходять у теплих облаштованих приміщеннях, гуртожитки вечорами привітно світяться вікнами та дзвінять молодими голосами. Та за всім цим буденним " побутом" стоїть повсякчасна копітка робота департаменту адміністративно-господарської роботи, спрямована на утримання існуючої матеріально-технічної бази в нормальному експлуатаційному стані і наступний її розвиток з метою створення нормальних умов для забезпечення навчальної, наукової діяльності, створення відповідних соціальних умов для студентів і співробітників університету.

Хочу поділитися основними результатами роботи університету з утримання і розвитку матеріально-технічної бази в минулому році та зупинитися на завданнях, що стоять перед департаментом у 2011-му. В основу нашої роботи були покладені перспективний план розвитку матеріально-технічної бази університету, затверджений ректором плані ремонтних робіт, поточні рішення Вченого та адміністративної ради. Зауважу, що торік спільними зусиллями ректорату, господарських служб і всього колективу університету ми забезпечили виконання поставлених завдань.

Витрати на утримання матеріально-технічної бази. Загальна площа матеріально-технічної бази університету за минулій рік практично не змінилася і з урахуванням площи ВІТІ складає близько 550 тис. кв.м, у тому числі навчальних корпусів і об'єктів господарської діяльності – 408 тис. кв.м і 142 тис. кв.м студентських гуртожитків. Крім того, у нас на балансі 6 житлових будинків, 4 бази відпочинку для студентів і співробітників університету, паркова зона, сотні кілометрів зовнішніх інженерних мереж, елементи благоустрою та інші об'єкти. Частина з них є пам'ятниками архітектури й історії. Загальна територія, відведена університету в постійне користування, складає 118 гектарів, у тому числі бази відпочинку – 35 гектарів.

Слід зазначити, що за 5 років сума загальних щорічних витрат на утримання матеріально-технічної бази виросла з 79,68 млн грн у 2006 році до 151,86 млн грн у 2010 р. Торік витрати склали: на комуналні послуги 48,18 млн грн, або 30% (у 2009 р. – 31,31 млн грн); на фонд заробітної плати основних господарських підрозділів – 33,82 млн грн, або 20% (у 2009 р. – 32,32 млн грн); на ремонтно-відновлювальні роботи (власними силами, підрядними організаціями чи іншими способами) – 24,3 млн грн, або 14% (у 2009 р. – 24,75 млн грн); оплата господарських угод зі сторонніми організаціями (обслуговування, облаштування ліфтів, охорона, дезактивація, сигналізація, технічне обслуговування інше) – 3,8 млн грн, або 2% (у 2009 р. – 2,3 млн грн); придбання обладнання – 12,5 млн грн, або 7% (у 2009 р. – 15,3 млн грн); послуги зв'язку – 0,9 млн грн, або 0,6% (у 2009 р. – 1,5 млн грн); капітальне будівництво і проектні роботи – 0,68 млн грн, або 0,5%, за власні кошти (у 2009 р. – 2,85 млн грн); транспортне обслуговування – 5,15 млн грн, або 4% (у 2009 р. – 2,12 млн грн); придбання матеріалів, канцтоварів, мало-го інвентарю – 32,18 млн грн, або 19% (у 2009 р. – 32,18 млн грн).

Тепер докладніше.

Капітальне будівництво. У 2010 році освоєно 0,68 млн грн за рахунок коштів університету. Основні проекти, реалізація яких знаходитьться у стадії проектування чи будівництва: добудова навчального корпусу №35 для розміщення Українсько-японського центру (загальна площа – 2,2 тис. кв. м; строк введення в експлуатацію – 2011 рік, джерело фінансування – держбюджет; всього освоєно – 9,4 млн грн

при повній вартості будівництва 21,2 млн грн; будівництво припинено через відсутність коштів з держбюджету); студентський гуртожиток на 374 місця по вул. Виборзькій (загальна площа – 8,65 тис. кв. м; строк введення в експлуатацію – 2011 рік, джерело фінансування – держбюджет, інвестиції; кошторисна вартість – 50,7 млн грн; на сьогоднішній день обладнано зовнішні інженерні мережі, завершуються роботи з облаштування пальового поля); навчально-лабораторний корпус ФАКС по вул. Борщагівській, 48 (загальна площа – 63,8 тис. кв. м; початок будівництва – 2011 рік, джерело фінансування – держбюджет, інвестиції; освоєно – 7,42 млн грн з кошторисної вартості об'єкта – 621 млн грн, у тому числі за 2009 рік – 1,1 млн грн власних коштів; розроблено і затверджено проектно-кошторисну документацію, розпочато підготовчу роботу); гуртожиток для студентів (Євро-2012) по вул. Металістів, 7-б (джерело фінансування – держбюджет, кошторисна вартість – 87,4 млн грн, уже закінчено розробку проектно-кошторисної документації, на даний час завершується проходження державної експертизи); міні-спортивний комплекс (загальна площа – 2,2 тис. кв. м; джерело фінансування – НТУУ "КПІ", інвестиції; уже розроблено проектно-кошторисну документацію, на даний час виконано планування ділянки, земельні роботи); навчально-житловий комплекс по пров. Індустриальному, 1, у тому числі гуртожиток на 350 місць, добудова до навчального корпусу площею 6 тис. кв. м; початок будівництва – 2011 рік, джерело фінансування – інвестиції, уже розроблено проектно-кошторисну документацію).

Благоустрій території. Виконано ремонт тротуарів біля навчально-їого корпусу №8 і в прилеглій до нього парковій зоні; облаштовано доріжки у студентському сквері та газони біля навчального корпусу №1 і в парку; виконано ремонт тротуарів на площі Знань, бруківки біля навчального корпусу №6 і блювета; завершено роботи з облаштування бруківки біля ЦКМ та з облаштуванням стадіону біля навчального корпусу №24.

Ремонтно-відновлювальні роботи. Загальний обсяг коштів, використаних у 2010 році на ремонтно-відновлювальні роботи і капітальне будівництво на об'єктах університету за всіма способами виконання (господарським, підрядним чи власними силами підрозділів), сягнув суми 24,98 млн грн (у 2009 р. – 28,95 млн грн). Структура витрат на ремонтні роботи така: загальнобудівельні роботи – 16,6 млн грн; санітарно-технічні роботи – 2,01 млн грн; електромонтажні роботи – 1,3 млн грн; зовнішні інженерні мережі – 0,36 млн грн; благоустрій території – 3,87 млн грн; покрівельні роботи – 0,6 млн грн. Між окремими виробничими підрозділами, що брали участь у виконанні ремонтних робіт, кошти розподіляються в такий спосіб: виробничо-експлуатаційний комбінат – 5,73 млн грн (у 2009 році – 5,73 млн грн); сторонні підрядні організації – 13,4 млн грн (у 2009 році – 17,24 млн грн); студентське містечко власними силами і студентськими будівельними загонами по ремонту гуртожитків – 3,27 млн грн (у 2009 році – 1,78 млн грн); підрозділи університету, у тому числі власними силами в обсязі 1,9 млн грн (у 2009 році – 1,35 млн грн) – в основному це витрати на придбання матеріалів.

На ремонтні роботи в навчальних корпусах було витрачено 13,9 млн грн, з них витрати централізованого фонду – 9,7 млн грн, а витрати підрозділів – 4,2 млн грн. Аналіз витрат підрозділів показує, що має місце збільшення фінансування на ремонтні роботи в підрозділах ІЕЕ, по інших підрозділах спостерігається

деяке зниження. У даній ситуації факультетам та інститутам необхідно відкоригувати свої бюджети у бік збільшення фінансування ремонтних робіт у 2011 році.

Результати виконання програми ремонти робіт, затвердженої Вченого радио: покрівлі (торік було виконано ремонт покрівель навчальних корпусів №1, 4, 6, 7, 8, 24, 35, ЦСХ, центрального складу, профілакторію; разом з тим питання покрівель залишається досить гострим, на 2011 рік заплановано ремонт покрівель корпусів №№ 1, 8, 25, частково 4, 16); місяця загального користування (у 2010 р. відремонтовано 21 місце загального користування, у тому числі по три в корпусах №№ 6, 18, 20, по два в корпусах №№ 7, 11, 22, по одному в корпусах №№ 1, 8, 14, 27; ремонт інших перенесено на 2011 р.; усвідомлюючи нагальність

нізом, у якому компактно розташовано 20 студентських гуртожитків, студентська поліклініка, санаторій-профілакторій. У студмістечку проживають близько 14 тисяч студентів, що дозволяє по чисельності мешканців порівнювати його з містом районного значення.

Ремонтні роботи проводилися на підставі планів, затверджених координаційною радою гуртожитків і адміністрацією студентського містечка. Основні напрями робіт: ремонт місця загального користування; часткова заміна вікон на металопластикові; реконструкція і ремонт ліфтового господарства; ремонт покрівлі; ремонт кімнат гуртожитків, коридорів; переведення гуртожитків на індивідуальні тепlopункти з використанням енергоощадного устаткування; ремонт інженерних мереж і системи теплоносія; благоустрій території студмістечка і студентських скверів.

Із загальної суми (19 257 тис. грн) доходів студентського містечка 6 141 тис. грн освоєно на ремонтно-відновлювальні роботи, з яких 2 177 тис. грн освоєно ремонтно-будівельною дільницею студмістечка, 611 тис. грн – ВЕК; 1 082 тис. грн – студентськими будівельними загонами, 2 271 тис. грн – підрозділами організаціями.

Аналіз використання коштів на ремонтні роботи показує, що за останні три роки спостерігається тенденція зменшення фінансування робіт у гуртожитках з боку факультетів: з 384 тис. грн у 2008 р. до 84 тис. грн у 2010 р. Найбільш активно допомагали гуртожиткам факультети ІХФ, ЗФ, ФММ, ФЕА, ФЛ, ФСП, Інститут спецзв'язку та захисту інформації.

Неважаючи на великий обсяг проведених ремонтних робіт, матеріальна база студмістечка вимагає постійної уваги. Проблематичними залишаються: стан місця загального користування (гуртожитки №№ 10, 11, 18, 19, 20 та ін.), стан інженерних систем і мереж (тим більше, що необхідно переводити гуртожитки на електропроплив), стан теплового господарства тощо. Тож факультетам (інститутам) варто звернути особливу увагу на гуртожитки, адже вони входять до складу майнового комплексу факультетів (інститутів).

Витрати на комунальні послуги. Проблема підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів в університеті і зниження платежів за спожиті енергоносії залишається, як і раніше, досить актуальною, адже оплата комунальних послуг є однією з найбільших видаткових статей господарської діяльності НТУУ "КПІ".

Серед підрозділів, що виконали значний обсяг робіт за власні кошти: ІЕЕ – 117,2 тис. грн, ЦФВС – 115,3 тис. грн, ФСП – 93,4 тис. грн, ФЕА – 51 тис. грн, ФЛ, ФММ та ін. Гідний уваги досвід деяких факультетів, коли закуповують будівельні матеріали і виконують ремонтні роботи фахівці, прийняті за контрактом чи договором підряду (ВІТІ, ІЕЕ, ЦФВС, ФСП, ФІОТ та ін.). Необхідно відзначити позитивний досвід деяких факультетів щодо зачленення спонсорських коштів на виконання ремонтних робіт та оновлення навчально-лабораторної бази (ХТФ – 149,6 тис. грн; ФПМ – 30,9 тис. грн; ФСП – 17 тис. грн, ТЕФ та ін.).

Також хочу відзначити гарну організацію роботи ВЕК. Обсяг ремонтних робіт по НТУУ "КПІ" склав 5,73 млн грн (5,73 млн грн у 2009 році). У період підготовки до опалювального сезону відремонтовано 1,9 млн грн (у 2009 році – 1,35 млн грн) – в основному це витрати на старілих опалювальних пристрій на сучасні.

Виконуючи державну програму по термомодернізації будинків і споруд, в університеті було проведено заміну вікон і дверей. Силами РБУ виготовлено меблі для аудиторій, лабораторій, студмістечка. І це далеко не весь перелік виконаних робіт.

Утримання матеріальної бази студмістечка. Студмістечко НТУУ "КПІ" є складним соціальним орга-

ператури теплоносія добре видно на прикладі корпусу №19. Разом з тим слід зазначити, що має місце і недогрів (у середньому в межах 18-20%).

Якщо порівнювати з 2007 роком, коли параметри теплоносія були ідентичні 2010 року, то проведено в 2009-2010 рр. роботи дозволили знизити споживання тепла на 9%. Водночас з метою покращення якості теплового режиму збільшено навантаження в корпусах.

Підвищення споживання електроенергії пов'язано з тим, що в рамках робіт із впровадження системи АСКОЕ наведено порядок щодо обліку електроспоживання. У 2010 році – у рамках енергозбереження – службами університету було виконано ряд робіт: виготовлено і встановлено 3 680 кв. м металопластикових вікон; установлено регулятори температур в корпусах №№1, 4, 7, 31, АТП; проведено часткову реконструкцію систем опалення в корпусах №№1, 10, 12; виконано ремонт зовнішніх теплових мереж; встановлено індивідуальні тепlopunkти в гуртожитках №№3, 16, 17, 18, 19, 20; покращено стан водопровідного господарства в корпусах; утеплено корпуси і гуртожитки (при заміні вікон і вітражів прорізи частково закладалися пінонбетоном); продовжено заміну ламп розжарювання на енергозберігаючі. У 2010 році варто продовжити таку практику, а також разом з ІЕЕ закінчити впровадження АСКОЕ та підготувати вхідні дані для обліку теплової енергії і води.

Університетом проводяться роботи щодо зачленення коштів на енергозбереження в рамках проектів агентства з екологічних інвестицій. Разом з тим питання економії енергоресурсів і води залишається досить актуальним і вимагає від керівників підрозділів, департаменту АГР і РМБ проведення скрупульзного аналізу причин отриманого проспекту з істотуванням необхідних заходів зі зниженням енергоспоживання.

Оздоровлення і відпочинок студентів і співробітників університету.

В університеті діє досить широка мережа баз відпочинку й оздоровлення. Найбільшою популярністю серед співробітників і студентів користується пансіонат "Маяк" на березі Чорного моря. Для університету це дійсно оздоровниця. У 2010 році в "Маяку" оздоровилося 2 123

Однадцятий тур комплексного моніторингу якості підготовки фахівців

У листопаді 2010 року Інститутом моніторингу якості освіти було проведено одинадцятий тур комплексного моніторингу якості підготовки фахівців в НТУУ "КПІ". Моніторингом було охоплено більше трьох з половиною тисяч студентів п'ятого курсу університету.

Індекс якості підготовки фахівців по кожній спеціальності в одинадцятому турі визначався за методикою, затвердженою Вченого радою університету.

$$\mathcal{J}_{\text{ang}\phi} = \underbrace{\mathcal{J}_{\text{ax}}^{PK}}_{(54.2\%)} + \underbrace{\mathcal{J}_{\text{a}}^{DP}}_{(7\%)} + \underbrace{\mathcal{J}_{P\text{II}}^{\text{cou}}}_{(10.6\%)} + \underbrace{\mathcal{J}_{\text{n}}}_{(28.2\%)}$$

дe

J_{рзз}^{РК} – індекс якості залишкових знань за результатами ректорського контролю;

I_g^{DP} – індекс якості дипломних робіт;

I_{PFI}^{soc} – індекс якості підготовки фахівців за відгука-
ми ринку праці;

J – накопичувальний індекс, який враховує результати, показані спеціальністю в попередніх турках моніторингу.

Згідно з "Порядком проведення комплексного моніторингу якості підготовки фахівців за спеціальностями НТУУ "КПІ"" на засіданні Методичної ради університету буде заслухано звіт кафедр, спеціальності яких за результатами одинадцятого туру посіли останні п'ять місць, з метою усунення виявлених недоліків та здійснення відповідних заходів з удосконаленням якості підготовки фахівців.

Упродовж останніх трьох турів моніторингу спостерігалаася стабілізація досліджуваних процесів – вихід університету як системи на деяке "плато стійкості", що виражається в незначній динаміці зміни інтегрального індексу якості підготовки фахівців в НТУУ "КПІ" в цілому. Пояснення цього феномену вимагає всеобщого науково-методичного вивчення його природи.

На засіданні Вченої ради

Чергове засідання Вченої ради НТУУ «КПІ» відбулося 7 лютого 2011 р. На його початку головуючий ректор НТУУ «КПІ» професор М.З. Згуровський привітав з ювілеєм завідувача кафедри прикладної математики професора О.А. Молчанова, завідувача кафедри автоматизації хімічних виробництв професора А.І. Жученка. Після цього ректор запросив М.Ю. Ільченка оголосити прізвища переможців конкурсу «Викладач-дослідник – 2010» та «Молодий-викладач – 2010» та вручив їм почесні дипломи переможців. Далі голова первинної профспілкової організації студентів НТУУ «КПІ» А.Ю. Гаврушкевич відзначив грамотами студентів за багаторічну сумлінну працю та значний внесок у розвиток студентського самоврядування, профспілкового руху.

Після цього відбулося обговорення проблематики профспілкового руху. Першим на порядку денному заслухали доповідь проректора з міжнародних зв'язків С.І. Сидоренка «Про підсумки міжнародної діяльності університету в 2010 році та завдання на 2011 рік», в ході якої було відзвітовано про міжнародні заходи та проекти, в яких брав участь наш університет минулого року. Доповідь була схвалена із зауваженнями ректора щодо необхідності більш активного залучення до світового наукового простору наших науковців.

наших науковців.

Наступним питанням був звіт проректора з адміністративно-господарської роботи М.В. Печеника про роботу університету щодо утримання і розвитку матеріально-технічної бази в 2010 році і основні завдання на 2011 рік. М.З.Зугровський підкреслив хорошу роботу в здійсненні нових проектів та звернув увагу на недоліки в експлуатаційній роботі. Відповідь на підсумку звіт було прийнято і визнано роботу задовільною.

Третім питанням було заслушано доповідь директора Інституту моніторингу якості освіти НТУУ «КПІ» В.В. Ясінського про підсумки 11-го туру комплексного моніторингу якості підготовки фахівців у НТУУ «КПІ». В ході обговорення було зроблено зауваження та запропоновано внести пропозиції щодо вдосконалення системи забезпечення якості освіти, зокрема в частині заохочень кафедр-лідерів у підготовці фахівців.

Наприкінці засідання було розглянуто конкурсні та поточні справи.

С. Смольц

РЕЗУЛЬТАТИ КОМПЛЕКСНОГО МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ НТУУ "КПІ" ЗА ПІДСУМКОМ ОДИНАДЦЯТИ ТУРІВ (V курс, 2005 рік; IV курс, 2006 рік; V курс, 2006 рік; IV курс, 2007 рік; V курс, 2007 рік; IV курс, 2008 рік; V курс, 2008 рік; IV курс, 2009 рік; V курс, 2009 рік; IV курс, 2010 рік; V курс, 2010 рік)

Результати комплексного моніторингу якості підготовки фахівців за спеціальностями НТУУ "КПГ" за підсумками одинадцятого туру (V курс, 2010 р.)

№	ІД СПЕЦІАЛЬНОСТІ	ІДОВІРІ	ФАКУЛЬТЕТ	ІДОВІРІ	Складад НЕФ					
					Індикатор		Індикатор		Індикатор	
					Розгорнутий	Загальний	Розгорнутий	Загальний	Складад	Індикатор
а	б	в	г	д	%	%	%	%	%	%
1	Системний аналіз і управління	ІДСА	90,600	91,753	44,485	90,556	99,925			
2	Інформатика	ІТІ	84,013	79,935	42,882	93,332	98,650			
3	Економічна кібернетика	ФЕМ	82,747	83,351	20,662	88,832	94,825			
4	Інформаційні управлінчі системи та технології	ІУСТ	82,126	83,998	65,178	90,546	79,600			
5	Мікроелектроніка і кібернетичні прилади	ФЕЛ	80,889	80,754	18,373	93,892	91,900			
6	Автоматизовані управлінчі технології процесів	ІУПО	79,634	83,527	23,137	90,002	82,375			
7	Фінансовий матеріалістичний аналіз	ІФМ	79,549	76,851	56,933	97,142	83,800			
8	Фізика	ФМ	79,532	78,030	44,044	89,714	87,475			
9	Технології друкованих підстав	ІДП	79,483	80,747	38,650	88,502	86,875			
10	Соціальна інформатика	ІДСА	78,082	73,516	35,750	91,500	92,425			
11	Засоби інформації з обмеженим доступом та автоматизацією ІІ обробки	ІТІ	78,068	75,509	53,043	82,000	87,775			
12	Гнучкі комп'ютеризовані системи та робототехніка	ІРХІ	77,887	80,952	62,869	97,200	68,500			
13	Хімічна технологія керованіх речовин	ХТФ	77,756	79,073	48,567	92,332	77,050			
14	Фізична та біомедична електротехніка	ФЕЛ	77,542	81,299	17,196	90,400	80,575			
15	Комп'ютерні системи та мережі	ІУСТ	76,919	79,978	21,539	88,786	80,425			
16	Інформаційні технології працтвування	ІДСА	76,847	72,532	26,265	96,178	90,550			
17	Засоби інформації в комп'ютерних системах та мережах	ІТІ	76,543	72,609	28,974	85,900	92,500			
18	Інтелектуальні системи працтвування	ІДСА	76,526	71,892	53,028	88,584	86,800			
19	Технології та засоби телекомуникацій	ІТС	76,519	82,166	35,184	88,668	71,425			
20	Виробництво електрических засобів	ФЕЛ	76,492	87,641	20,653	92,000	63,175			
21	Системи управління і автоматики	ІУСТ	76,487	82,278	26,663	84,672	74,725			
22	Акустичні масиви та системи	ФЕЛ	76,486	82,389	9,110	81,202	80,200			
23	Поліграфічні машини та автоматизовані комплекси	ІДСА	76,472	86,065	39,800	92,334	61,225			
24	Спеціальні металургії	ІПЕ	76,465	81,146	60,985	73,000	72,625			
25	Прикладна фізика	ІТІ	76,450	75,594	14,914	85,466	90,100			
26	Енергетика підприємств	ФЕЛ	76,411	85,432	67,751	89,374	56,350			
27	Динаміка і міцність машин	ІМД	76,117	69,176	60,163	95,900	86,050			
28	Інформаційні мережі з високим	ІТС	75,432	79,473	46,497	85,666	71,050			
29	Обладнання хімічних підприємств і підприємств будівельних матеріалів (МАХІБ)	ІУСТ	75,092	76,606	32,737	88,332	77,800			
30	Метрологія та кібернетична технологія	ФАКС	74,273	86,133	32,103	87,900	56,875			
31	Технологія електрохімії	ХТФ	74,080	84,462	39,235	89,300	57,100			
32	Системи управління варіфільтрацією та рециркуляцією електроенергії	ФЕЛ	73,991	84,740	28,900	75,116	64,150			
33	Математика	ІМД	73,814	75,922	14,115	87,766	79,450			
34	Маркетинг	ІМД	73,795	91,558	15,960	86,484	49,300			
35	Інформаційні технології працтвування	ІТІ	73,778	70,519	51,479	93,450	78,250			
36	Програмне забезпечення автомобільних систем	ІТІ	73,762	74,944	51,065	87,858	71,875			
37	Телекомунікаційні системи та мережі	ІТС	73,387	82,033	32,492	79,900	64,525			
38	Композиційні та корицькові матеріали, покриття	ІДСА	73,329	75,328	54,501	88,500	68,500			

№	ІД СПЕЦІАЛЬНОСТІ	ІДОВІРІ	ФАКУЛЬТЕТ	ІДОВІРІ	Складад НЕФ					
					Індикатор		Індикатор		Індикатор	
					Розгорнутий	Загальний	Розгорнутий	Загальний	Складад	Індикатор
а	б	в	г	д	%	%	%	%	%	%
39	Комп'ютерні технології та системи підтримки прийняття рішень	ІДСА	73,277	82,518	45,200	95,500	54,175			
40	Медичні апарати та біомедичні пристрії і матриці	ФЕЛ	73,180	82,359	8,840	93,834	63,850			
41	Радіоелектронні пристрії, системи та компоненти	ІРХІ	72,948	84,562	49,788	89,832	50,050			
42	Хімічні технології ергономічних речовин	ХТФ	72,534	81,957	57,715	85,200	53,350			
43	Інструментальні підрозділи	ІДСА	72,419	80,065	34,720	80,750	64,000			
44	Енергетичний менеджмент	ІІІ	72,371	85,541	21,795	88,002	53,800			
45	Атомна енергетика	ІТФ	72,365	74,086	53,750	83,048	69,700			
46	Металургійні верстати та системи	ІМД	72,346	77,255	54,643	87,600	61,600			
47	Менеджмент організацій	ІДСА	72,337	83,723	41,078	91,956	50,875			
48	Міжнародна економіка	ІДСА	71,469	83,878	17,300	91,400	53,650			
49	Літаки і вертольоти	ФАКС	71,097	81,936	38,873	88,666	51,700			
50	Екологія та екоресурси індустріального середовища	ІУСТ	70,861	84,176	35,018	86,700	48,250			
51	Комп'ютерний екологіко-економічний моніторинг	ІТФ	70,815	72,267	56,768	86,100	65,800			
52	Прилади точної механіки (ПТМ)	ІДСА	70,659	85,072	21,103	81,666	51,175			
53	Електричні системи і мережі	ФЕЛ	70,518	87,767	26,195	88,700	41,575			
54	Радіотехніка	ІРХІ	70,517	81,494	48,730					

ВІТАЄМО!

Віктору Івановичу Зубчуку – 70!

2 лютого 2011 року свій ювілей відзначив один із провідних учених Міжнародного медико-інженерного факультету – доцент кафедри БМІ Віктор Іванович Зубчук.

Народився В.І. Зубчук у 1941 році. Закінчив з відзнакою КПІ у 1963 р. за спеціальністю "Математичні та обчислювальні прилади та пристрої" ФАЕПБ (нині ФІОТ). Випускний дипломний проект, присвячений розробці діагностичних обчислювальних засобів, виконав під керівництвом академіка М.М. Амосова. З 1963 по 1967 р. працював на посаді інженера Інституту кібернетики АН України. У 1967 р. вступив до аспірантури КПІ, яку закінчив у 1971 р., захистивши кандидатську дисертацію з технічних наук. З 1972 р. по теперішній час працював асистентом, старшим викладачем, доцентом і професором ФЕЛ та ММІФ НТУУ «КПІ».

Віктор Іванович є автором понад 180 наукових та методичних робіт, серед яких є і патенти на винаходи, був нагороджений Першою премією Міністерства України за комплекс методичного забезпечення практикуму зі схемотехніки, медаллю «Ветеран праці», бронзовим медаллю ВДНГ СРСР.

За час роботи на ММІФ НТУУ «КПІ» В.І. Зубчук зарекомендував себе як ініціативний методист, цілеспрямований науковий співробітник, успішний вихователь студентів. Молодь нерідко називає Віктора Івановича «Обличчям кафедри БМІ» і найкращим викладачем факультету.

Від щирого серця вітаємо дорогого ювіляра, оптиміста, доброго та справедливого викладача Віктора Івановича Зубчука та щиро бажаємо великого натхнення, сил та здоров'я на терені науково-викладацької діяльності, а також висловлюємо велику пошану усій Вашій родині.

Колектив ММІФ НТУУ «КПІ»

Юрію Васильовичу Полухіну – 70!

22 лютого свій ювілейний день народження відзначає майстер спорту, доцент, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання ММІФ Юрій Васильович Полухін.

За плечима ювіляра 48-річний стаж педагогічної роботи.

Тричі у складі збірної команди УРСР він брав участь у спартакіаді школярів. У 1959 році у складі команди УРСР виступав на II Спартакіаді народів СРСР (зайняв 6-те місце). У 1960 році на першості СРСР був другим серед молоді. Входив до складу молодіжної збірної УРСР та СРСР. Брав участь у шести чемпіонатах УРСР та СРСР.

З 1959 по 1963 рр. навчався в Київському державному інституті фізичної культури, після закінчення якого пов'язав свою долю з КПІ. Він суддя республіканської категорії з гімнастики, в 1978-1980 рр. – відповідальний секретар суддівської колегії УРСР.

Підготував 16 майстрів спорту зі спортивної гімнастики. Протягом 28 років очолював цикл гімнастики.

З 2003 року читає лекції для майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, які навчаються у Славутицькій філії НТУУ «КПІ». Є членом Державної екзаменаційної комісії.

За сумлінну педагогічну і громадську діяльність викладача неодноразово нагороджували грамотами Облради СДСО, Укрради, ЦР «Буревісник», міського та республіканського комітетів фізичної культури і спорту.

У 1983 році Ю.В. Полухін першим з викладачів кафедри фізичного виховання захистив кандидатську дисертацію на тему «Професійно-прикладна фізична підготовка студента», в 1988-му йому Державним комітетом СРСР було присвоєно звання доцента.

Він брав участь у семінарах і наукових фахових конференціях УРСР, СРСР, а також виступав з доповідями на міжнародних конференціях.

З 1986 по 1988 рр. у «Спортивній газеті» в рубриці «Календар здоров'я» щомісяця друкувалися його матеріали.

У 2006 році був нагороджений медаллю «Відмінник освіти України».

Сьогодні науковець і педагог працює на ММІФ та має 87 друкованих праць. Для майбутніх фахівців, які навчаються за напрямом «Здоров'я людини», він читає курс лекцій.

Колеги та вихованці широ вітають іменинника, зичать йому всіляких гараздів і творчого довголіття.

Delcam в НТУУ «КПІ»

ної оснастки. Компанія була заснована в 1977 році в Кембріджському університеті. Постійне зростання компанії Delcam обумовлене успіхом її програмного забезпечення, яке пропонує серію кращих у своєму класі рішень. На сьогоднішній день продукцією Delcam користується понад 30 000 організацій у більш ніж 90 країнах світу.

Пан Х. Хамфріс розповів про сучасні розробки для задач обробки композиційних матеріалів за допомогою роботів, для вирішення задач зворотного інженірингу, для потреб біоінженерії тощо.

Слід зазначити, що в НТУУ «КПІ» з 2007 року функціонує Спільний з Delcam plc центр CAD/CAM технологій (керівник центру – д.т.н., проф. Равська Н.С.). Тут наші студенти мають

можливість навчитися працювати з такими програмами, як PowerShape, FutureCAM, PowerMill, ArtCAM та ін.

Уже чотири роки поспіль студенти НТУУ «КПІ» беруть участь у Міжнародному конкурсі студентських робіт із застосуванням інформаційних технологій Delcam. Кожного разу роботи наших студентів отримують високу оцінку міжнародного журі. В цьому році робота студентів Володимира Токунова і В'ячеслава Козіка (ММІ, кафедра ІТМ) отримала 4-те місце. Нагородження переможців завжди проходить дуже урочисто. В цьому році нагородження відбулося в резиденції Посла Великої Британії в Україні пана Лі Тернера. На церемонії були присутні: виконавчий директор Delcam Х'ю Хамфріс, директор університетської програми Delcam у країнах СНД Ната-

лія Погодаєва, перший заступник міністра освіти і науки, молоді та спорту України Євген Суліма, проректор з науково-педагогічної роботи НТУУ «КПІ» Геннадій Варламов, ректори, проректори, завідувачі кафедр з багатьох технічних університетів України (Запоріжжя, Житомир, Мелітополь, Одеса, Полтава, Севастополь, Суми, Харків та інші).

Співпраця НТУУ «КПІ» із компанією Delcam дає можливість у процесі навчання наших студентів використовувати найсучасніші світові досягнення в галузі інформаційних технологій проектування для машинобудування і забезпечує високий рівень підготовки фахівців.

В.А.Пасічник,
засідівач кафедри інтегрованих
технологій машинобудування, д.т.н.

З лютого в залі засідань Вченого ради НТУУ «КПІ» з лекцією на тему «Інформаційні технології Delcam в освіті та наукових дослідженнях» виступив виконавчий директор компанії Delcam plc (Велика Британія) пан Х'ю Хамфріс. Delcam – світовий лідер у розробці CAD/CAM продуктів для моделювання, виготовлення і контролю складних виробів і технологіч-

Інноваційний розвиток України через поєднання влади, бізнесу, освіти і науки**Продовження.
Початок на 1-й стор.**

Цей кодекс, на наш погляд, повинен усунути цілу низку стримуючих факторів для розвитку інноваційно-інвестиційного бізнесу в Україні. Дуже важливо складовою законодавчого поля інноваційної діяльності мають стати закон і нормативні акти, які б урегулювали питання про надання податкових та митних пільг технологічним паркам. Вважаємо, що такі преференції слід залишити тільки для невеликої кількості проектів національного масштабу (іх для країни може бути не більше як десять). При цьому механізми державної підтримки інноваційної діяльності технопарків повинні бути істотно спрощені у формальній частині – з обов'язковим залученням до процедур представників ринку високих технологій.

Другий, поки що недостатньо опрацьований, вид інноваційної діяльності відноситься до так званих масових інновацій, які в розвинених країнах охоплюють до 90–100% загальних обсягів високотехнологічного бізнесу. Цей вид діяльності в Україні регулюється двома законами про наукові парки. Він не потребує надання жодних пільг з боку держави і руночиться лише на взаємних інтересах і мотиваціях учасників інноваційного процесу.

Важливо забезпечити інноваційний розвиток одночасно в основних

індустриально та науково розвинених регіонах України. Інтерес місцевої влади в підтримці й розвитку своїх інноваційних середовищ полягає в тому, що останні дають регіону додаткові та інтелектуально-орієнтовані робочі місця, залучають зовнішній інвестиційний капітал. Закордонний досвід показує, що місцева влада надає своїм інноваційним середовищам (науковим паркам, технополісам, бізнес-інкубаторам тощо) території для розвитку, промислення, іноді володіє частиною пакетів таємницькою для участі в управлінні інноваційною структурою.

П'яте. Підлягає подальшому дослідженням податкова система України. Незважаючи на нещодавнє гучне обговорення і прийняття Порядку кодексу, він виявився не зорієнтованим на інноваційний розвиток економіки, а переважно нарахування і сплати податків, 183 місце за кількістю і обсягами податкових сплат, 149 місце за складністю податкової системи, тоді як Грузія обійтися 10 місце у світі за зручністю податкової системи для бізнесу.

Крім того, між патентом і впровадженням товару/ послуги в Україні існує величезний розрив. Це пов'язано з тим, що наукові установи чи університети вимагають від учених лише підготовки та реєстрації патентів, а не

кількості проданих ліцензій, заснованих на стартап-компаній чи обсягів зарабленіх грошей за рахунок комерціалізації винаходів. Українські інститути та університети не засновують високотехнологічних компаній – тому що це не приймato і тому, що не мають на це права.

У нас також відсутні механізми стимулювання та заохочення інноваційної діяльності. Навпаки, комерциалізація винаходів в Україні чиниться спротивом через не орієнтовану на інноваційний розвиток податкову систему, суперечливе законодавство та інші.

І, нарешті, в Україні замало зацікавленіх національних інвесторів високотехнологічного бізнесу. Вони не йдуть у цей сектор з огляду на відсутність механізмів інноваційної діяльності, відповідного законодавства та стабільності.

Сьоме. Доцільно здійснити комплекс заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності національної науки та освіти. З широкого спектра наукових дослідження та підготовки кадрів, традиційно здійснюваних в Україні, мають бути виділені ті, де існують відповідні умови для створення так званих острівців прориву (потужні наукові школи, матеріальна база, лідерські позиції тощо). На цих напрямах (іх для України не більше десяти) необхідно сконцентрувати країнські та фінансові ресурси, забезпечити адміністративну підтримку, інтеграцію сучасної дослідницької та універ-

ситетського сегментів для кадрового супроводження наукових програм.

Для зменшення розриву між академічною та університетською науковою потрібно створити такі спільні освітньо-наукові середовища, в яких наука передає освіті останні досягнення, формуючи її передовий зміст, а освітня компонента наповнює наукову сферу талановитою молоддю, з якої виростуть майбутні вчені, які володіють сучасною методологією.

Важливо змінити підход до дипломної та курсовою роботою, між викладачем і вченим. Потрібно домогтися правильного розуміння автономії університетів у нашій країні. Автономними, як, до речі, дослідницькими, мають бути не призначувані у високих кабінетах університетів, як це відбулося в 2008–2009 роках, а ті, які об'єктивно дослігли відповідні умови для створення так званих острівців прориву (потужні наукові школи, матеріальна база, лідерські позиції тощо). На цих напрямах (іх для України не більше десяти) необхідно сконцентрувати країнські та фінансові ресурси, забезпечити адміністративну підтримку, інтеграцію сучасної дослідницької та універ-

ситетської

інноваційного розвитку суспільства.

Дякую за увагу!

ВОЛОДИМИР ГРИГОР'ЄВ І ФЕДІР ТЕРЕЩЕНКО

Різні долі, спільний шлях

Продовження.
Початок у №5 за 2011 р.

Робота в Червоному

До авіабудування і його перспектив Федір Терещенко ставився серйозно і вже в 1909 році організував у себе в Червоному власні авіаційні майстерні. Там був побудований його перший апарат, там реалізовувалися й інші його проекти. Вже на першому етапі існування цього підприємства тут працювало до 25 найманіх працівників. Недалеко розташувався і аеродром. Під нього було пристосоване поросле травою поле площею 41 гектар, яке до цього було просто виготовлене для худоби.

Після успіху на Московському з'їзді натуралистів Терещенко з ентузіазмом взяўся за розширення справи. За короткий період майстерні фактично перетворилися на невелике спеціалізоване підприємство, яке займалося не тільки дослідним літакобудуванням, але і виготовленням аеропланів на замовлення. Кількість його співробітників збільшилась. Організація сучасного авіаційного виробництва вимагала значних капіталовкладень: у 1910–1915 роках Терещенко витратив безпосередньо на майстерні близько 150 тисяч рублів і близько 720 тис. рублів на зведення в маску великого будинку та інших споруд. Там жили він сам, конструктори майстерень і авіатори. Цікаво, що разом з іншими льотчиками-випробувачами у Терещенка служила одна з перших російських жінок-літів – колишня актриса, яка захопилася авіацією, Любов Олександровна Галанчикова. Співпрацювали Терещенко і з молодими київськими авіаконструкторами, наприклад з Василем Йорданом і Дмитром Григоровичем. Разом з останнім вони, до речі, побудували два легкі спортивні монопланы Г-2 і Г-3 (іноді можна зустріти позначення «Терещенко № 2» і «Терещенко № 3»), конструктором яких був Григорович, а організатором їх виготовлення і меценатом – Федір Терещенко.

Володимир Григор'єв працював у Терещенка з самого початку діяльності його підприємства до осені 1915 року. Формально він послідовно обіймав посади кресляра, завідувача майстерень, техника-конструктора, начальника технічного бюро, помічника (так тоді називали заступників) директора по технічній частині. Фактично ж йому доводилося виконувати найрізноманітніші роботи: так, наприклад, під час розробки і складання першого аероплана Терещенка він був його провідним конструктором. Більше того, саме Володимир Григор'єв зробив найбільший внесок у налагодження виробництва літаків у Червоному – справа тим більше складна, що це підприємство починало свою діяльність у повному ро-зумінні слова з нуля.

Серед нечисленних дослідників авіації, які зверталися до історії авіапідприємства в Червоному, з радянських часів склалися традиції вважати, що Федір Терещенко не брав участі у проектуванні літаків, які будувалися на його підприємстві і мали в назві його прізвище, і що справжнім автором цих конструкцій був В. Григор'єв. Пізніше цю думку було дещо підкориговано: стверджувалось, що Ф. Терещенко був лише співавтором реалізованих на його підприємстві конструкцій. Все це на-вряд чи справедливо. По-перше, тому, що розроблялися літаки в Червоному за участю не тільки Григор'єва. Так, серед найбільш вдалих конструкцій, побудованих на підприємстві Терещенка, були вже згадані літаки Григоровича, а також розчленувальні моноплани, які проектувалися за участі Сергія Зембінського і французького інженера-авіатора Альфреда Пішофа, який працював шеф-пілотом підприємства Терещенка. I, по-друге, ви-явлені в архіві київським дослідником В. Татарчуком анкета В. Григор'єва про його конструкції та винаходи не дає жодних підстав для подібних тверджень.

Таким чином, для визначення ступеня участі Терещенка в розробці випущених у Червоному літаків, фактів схожості просто недостатньо. Єдине, про що дос-тременно можна стверджувати, – це те, що в кожні з них була вкладена значна час-тина душі, досвіду і праці Володимира Григор'єва.

А ось білплан, спроектований у Червоному і побудований у Києві вже після початку Першої світової війни, з повним правом можна назвати улюбленим дити-щем В. Григор'єва. Але про нього трохи нижче.

Намагаючись все ж таки закінчити

ся до адміністрації КПІ з проханням дозволити йому погасити прострочені борги за навчання, зважаючи на його важке матеріальне становище і слабке здоров'я. Однак в інституті його вже не поювали. Довелося шукати інших можливостей для продовження освіти. Вихід було знайдено: у 1911 році він вирішив відійти на навчання за кордон (матеріальні можливості вчитися після початку співпраці з Терещенком у нього з'явилися). Йому вдалося залігти в авіаційну школу «L'école ríspuse d'aéronautique» у Парижі (можливо, також не без матеріальної допомоги Терещенка) та пройти стажування в аеродинамічній лабораторії Ейфеля. Після закінчення навчання він, природно, повернувся на роботу в Червоне.

Інститут не закінчив і Федір Терещенко. Бажаючи повністю присвятити себе підприємницькій та конструкторській діяльності у сфері авіабудування і посилаючись на сімейні обставини, він у 1912 році подав прохання про відрахування. Цікаво, що у виданому йому свідоцтві про прослухані предмети стояли лише відмінні оцінки, за винятком двох четвірок – з архітектурного креслення і будівельного мистецтва.

У 1913 році Червонівські майстерні отримали перше військове замовлення – на виготовлення літака «Терещенко № 5b». Це був розрізаний Альфредом Пішофом розчалочний аероплан, в якому була реалізована можливість забезпечення швидкого збирання-розбирання літака для доставки наземним транспортом (його можна було підготувати до перевезення за 3 хвилини); в системі тро-сової управління використовувалися ролики; літак мав систему самозапуску – пристосування для запуску двигуна пілотом без допомоги наземного персоналу. 7 жовтня того ж року А. Пішоф передав цю машину Офіцерській повітраплавній школі в Гатчині.

Незабаром крім аеропланів оригінальних конструкцій, підприємство Терещенка почало випускати літаки на замовлення військового відомства. Це були призначенні для розвідувальних польотів «Фарман-ХХІІ», «Моран-Сольнє», а під час війни – «Вуазен». До деяких з цих апаратів Терещенко разом з інженерами підприємства вносили певні конструктивні зміни. Недарма ж після вдосконалення однієї з машин замовник – Повітраплавна частина Головного військово-технічного управління Генштабу – присвоїла аероплану нову власну назву «Моран-Сольнє-парасоль» системи Терещенка.

У 1914 році напередодні Першої світової війни майстерні в Червоному вже випускали по 2 літаки на місяць, а реальна їх річна продуктивність оцінювалася в 50 аеропланів. Розширення підприємства сприяло серійній замовлення – підприємство вперше за роки свого існування почало давати прибуток, що дозволило збільшити кількість працівників і закупити необхідне обладнання, зокрема, крім додаткових метало-і деревообробних верстатів, було придбано штампувальний прес і 2 зварювальних апарати. Тепер тут працювали не 25, а 120 осіб (роком пізніше, у вересні 1915 р., у відомостях на отримання зарплати одних тільки майстрів значилося вже 186). Майстерні були переіменовані в аеропланний завод, яким на той момент фактично і були.

Роки війни

Війна і реальна загроза окупантів Червоного змусили керівництво підприємства відходити до його евакуації. Було прийнято рішення перебазувати завод до Києва і розширити виробництво до 150 машин на рік. Це було, до речі, і однією з умов військового відомства, представники якого хотіли мати гарантії точного та акуратного виконання своїх замовлень. Попереднім планом перенесення виробничих площ підприємства передбачалося придбання земельної ділянки площею не менше 1500 кв. сажнів, спорудження нових виробничих будівель і збільшення кількості персоналу до 368 осіб. На ці потреби мало бути використано 23100 рублів. Однак фронт все більше підходив до Києва, і у зв'язку з невизначеністю становища Терещенка, врешті-решт, прийняв рішення про переведення підприємства до Москви. Сам він на той час разом з В. Григор'євим перебував у Франції у складі

спеціальної комісії з прийманням авіаційного та автомобільного майна для військово-повітряного флоту, тому обов'язки щодо організації евакуації повністю лягли на плечі керуючого підприємством К. Вашкевича. У серпні 1915 року устаратування, матеріали і частини персоналу були перевезені до Москви. Завод тимчасово розташувався на Ходинському полі, де були розгорнуті також і потужності по-тяг-майстерні для ремонту авіаційного майна діючої армії, створеної Ф. Терещенком на самому початку війни. З власних коштів Федір Терещенко виплачував платню офіцерам, цивільним службовцям і ніжнім чинам потягу. До речі, секретарем з технічних авіаційних питань (съгодні сказали б, головним інженером) потягу був призначений Володимир Григор'єв.

Саме цей потяг-майстерні давав найвищу продуктивність: в окремі місяці його особовий склад ремонтував до 55-60 аеропланів. Через тіні руки пройшло до 30 типів різноманітних літаків і до 15 типів двигунів. У польових умовах ремонт проводився у спеціально сконструйованому для цих потреб наметі-агарі, на який Ф. Терещенко навіть отримав патент Міністерства тогоріві та промисловості.

Однак налагодити при цьому ще й повноцінну роботу заводу його господарев не вдалося – надто багато проблем виникло з виробничими площами, організацією робіт на новому місці, отриманням імпортних комплектуючих, підбором і розміщенням персоналу тощо. Тому після не дуже тривалих перемовин Червонівський завод було продано Москвському заводу «Дукс» – одному з найбільших тоді авіабудівних заводів Росії. Наприкінці 1915 – початку 1916 року цьому підприємству було передано різноманітне обладнання, матеріали і готові вироби Червонівського заводу на суму понад 86 тисяч рублів. Кілька аероп-

ланів того часу він називався «Терещенко-VII», хоча в літературі частіше зустрічається назва «Літак Ф. Терещенка В. Григор'єва», а іноді – просто «літак В. Григор'єва». При цьому ніде не запречується, що основним розробником апарату був саме Володимир Григор'єв.

Для випробувань було збудовано машину «Дукс», де у грудні того ж року її випробував у повітря пілот підприємства А. Габер-Влинський. Результати були цілком задовільними, і літак повернули до Києва для доопрацювання і внесення незначних змін у урахуванням отриманих після польотів зауважень. Нові випробування були проведені в Києві на аеродромі «Пост-Волинський» (тепер на цьому місці розташований аеропорт «Жуляни») 16 вересня 1917 року. Вони були також цілком вдалими, проте під час посадки шасі потрапили в піскову польової дороги, що перетинала поле під кутом 45°, і внаслідок цього аппарат скаптував через ліве крило, зазнавши незначних пошкодок. Ні пілот, ні його пасажир травмовані не були, і приймальна комісія високо оцінила живучість і хороші льотні характеристики конструкції. На цьому робота над літаком через відомі історичні обставини зупинилася...

На початку 1917 року повернувся в Росію і Федір Терещенко. Він особисто очолив потяг-майстерні, що вже здобув славу у фронтових умовах. Втім, перевіривши його в країні, яку незабаром охопило «полум'я революції» та Громадянська війна, було не дуже привільєм. Тим більше, що після розміщення високої життя і авіації в одну структуру. Передбачалося створення потужного підприємства з власним аеродромом, з хорошою, наскільки це було можливо в понівечений війнами країн, інструментальною базою, з власними інженерно-конструкторськими і робочими кадрами. До речі, В. Григор'єв, маючи власні бачення організації роботи підбірного підприємства, висловив сумніви, що створений у Києві Державний авіаційний завод № 12 (тепер це знамените Державне підприємство «Київський авіаційний завод «Авіант») зможе налагодити виробництво літаків: під час відступу політики практично знищили верстати П'ятого авіапарку, на базі якого він був створений, прямі залізниці не опанувалися, кваліфікованих кадрів майже не залишилося.

Після війни і революції

Розвал вітчизняної авіаційної промисловості розпочався ще в лютому 1917 року. Жовтень лише прискорив цей процес. Менше ніж за рік з 12 000 фахівців, зайнятих на різних авіа-двигунів та агрегатах заводів, на робочих місцях залишилися лише фанатично віддані авіації. Значна більшість у пошуках заробітку пішла з професії, багато хто потрапив на фронт, хтось емігрував.

Війхав за кордон і Федір Терещенко. Про його емігрантське життя відомо небагато. В деяких публікаціях навіть зустрічається думка, що він загинув під час Громадянської війни. Насправді ж він вийшов до Франції і жив у Парижі до останніх своїх днів. Помер 30 січня 1950 року.

Володимир Григор'єв залишився. Примчому залишився в авіації, правда, тепер його робота мала характер не стільки конструкторський, скільки адміністративно-організаційний. З липня 1917 до 1 лютого 1919 року він працював в авіаційному відділі механічних майстерень КПІ – спочатку помічником завідувача, а потім і за відповідальним. У лютому 1919 року, після другого приходу до Києва Радянської влади, майстерні передали у ведення Управління Червоного Повітряного флоту, а Володимира Григор'єва було призначено посаду помічника по авіації начальника Окружного управління Військово-повітряного флоту України. У липні того ж року він знову повернувся до майстерень КПІ (точніше, тоді вже військових авіаційних майстерень при КПІ), тепер уже як їх начальник. Буквально через місяць обстановка на фронті змінилась (нагадаємо, Громадянська війна була в розпалі), і під на тиском армії Деникіна більшовики були змушені залишити Київ. Евакуація майстерень почалася за три дні до здачі міста, тому практично все найцінніше – 5 автомобілів, весь інструмент, значну частину матеріалів, дерево, дві друкарські машинки і навіть самовар! – встигли вивезти. Майно було перебазовано до Москви, а Г

У «КП» №3 за 2011 р. йшлося про пам'ятники О.С.Пушкіну в нашому місті. На запитання, де ж знаходитьться останній з них, прийшли правильні відповіді: на вул. Кудрявській, 9, у двох музеях О.С.Пушкіна. Наші глядачі розівідку провів наш постійний читач, колишній завідувач метроботи НТГВ 'Ячеслав Миколайович Дзигун.

Музей О.С.Пушкіна

Понад два десятиліття тому Київ з'явився ще один культурний осередок – музей О.С.Пушкіна. Його основою стала колекція Якова Бердичевського, передана в дар місту. Розташували музей в історичній будівлі XIX ст. на Кудрявській, 9.

Серед найбільш цінних експонатів – книги з авторськими підписами друзів та сучасників Пушкіна. Гордістю музею є прижиттєві видання творів поета, зокрема окремі розділи роману «Євгеній Онегін». Слід зазначити, що роман видавався частинами (їх називали «зозути», розміром десь 10 x 15 см) протягом семи років, поки в березні 1833 р. не побачив світ повний текст твору (це видання також займає своє почесне місце в експозиції). Є в музеї перші видання «Руслана та Людмили», «Південних поем», «Бахчисарайського фонтану», «Кавказького бранця».

Привертає увагу відвідувачів статуя поета в повний зріст, виконана скульптором О.Теребеневим у 1837 році. Цікавим експонатом є видання журналу «Современник», над яким працював Пушкін. На титульній сторінці стоїть цензорський дозвіл Крилова. Цінним експонатом колекції є книга Наполеона, подарована великому полководцеві його хірургом Сабатьє. Коли французькі фахівці, перевезуючи в Київ, відвідали музей і побачили цей раритет, то довго вели переговори про його придбання. Але книга залишилася в музеї.

Фото 1

Знову про Пушкінів у Києві

Достовірно відомо про два приїзди О.С.Пушкіна до Києва. Уперше, 1820 року, він провів у місті 1-2 дні, направляючись з Петербурга в Єкатеринслав з дорученням до генерала І.Інзова. Вдруге побував тут на початку 1821-го. Переїхавши на службу в Кишинів, отримав дозвіл відвідати Кам'янку – маєток Давидовичів – друзів поета, які були ро-

дин у гарній компанії прикрашає будівлю Національної бібліотеки України для дітей (фото 1), вул. Баумана, 60 (до жовтня 2003 року – Державна бібліотека України для дітей). Нині це головна дитяча книгозбирня України (www.chl.kiev.ua). Вона є національним книгосховищем дитячої літератури, науковим, довідково-бібліографічним, інформаційним і консультаційним центром для 1200 спеціалізованих дитячих, близько 22 тис. шкільних і майже 18 тис. сільських бібліотек, що обслуговують дітей. Заснована у 1967 р., у 1978-му переїхала у нове приміщення, збудоване за спеціальним проектом, де передбачено ігрові, концертні приміщення тощо, а оздоблення інтер'єрів перевершує ляльковий театр і магазин «Казки» разом з узяті (mik-kiev.livejournal.com/68235.html).

Другий (фото 2) прикрашає вестибюль Центральної публічної районної бібліотеки ім. О.С.Пушкіна (пр. Оболонський, 16). Бібліотеку ім. О.С.Пушкіна відкрито в 1947 р. на базі міської читальні, створеної в 1901 р. в одному із найдавніших поселень Києва – Подолі. У 1977 р., при утворенні нового адміністративного району, бібліотеку було реорганізовано в Центральну районну бібліотеку ім. О.С.Пушкіна Мінського району столиці. Згідно з угодою між КМДА та урядом Москви про встановлення культурних зв'язків з 2000 р. бібліотека ім. О.С.Пушкіна є базовою бібліотекою російської літератури в місті Києві (http://ocls.kyvlabs.org.ua/pushkin/golovna_pushkin.htm).

Н.Вдовенко

Фото 2

Продовження історії

Але історія мала продовження. Відомий історик та дослідник київської старовини М.Б.Кальницький (до речі, випускник КП) на сайті «Цікавого Києва», який передрукував статтю, вмістив доповнення про ще двох Пушкінів (місця, пов'язані зувіковіченням російського поета).

Вікторина до Шевченківських днів

Він був сином мужика – і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком – і став велетнем у царстві людської культури.

Іван Франко

9 березня в Україні відзначатимуть день народження нашого славетного поета, художника, мислителя Тараса Григоровича Шевченка. З нагоди свята Український освітньо-культурний центр НТУУ «КП» запрошує всіх шанувальників українського слова взяти участь у студенському конкурсі «Шевченківські читання» на краще виконання творів великого Кобзаря та вікторині, присвяченій життю та творчості поета.

ВІКТОРИНА

1. Які визначні художники і письменники брали участь у викупі Тараса Шевченка з кріпацтва?

2. Коли за життя Т.Г. Шевченка виходили твори під назвою «Кобзар»?

3. Скільки творів увійшло до першого видання «Кобзаря». Назвіть їх. Скільки творів входять до збірки тетр?

4. Хто написав, що невелика книжечка «Кобзар» «внутрішнім змістом своїм без краю величезна» й «своєю поєвою грандіозне зрушенні зробила»?

5. Кому присвятив Т.Шевченко поему «Тризна»?

6. Кому Т.Шевченко пророкував тає велике майбутнє?

Будеш, батьку, панувати,
Люки живутъ люди,
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудутъ!

7. З якого твору ці слова:
Учтесь, читайте,
І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь.

8. До кого звертається поет у творах?

А) Бандуристе, орле сизий!
Добре тобі, брате:
Маєш крила, маєш силу,
Є коли літати

Б) Світе мій!
Моя ти зоренько свята!
Моя ти сило молодая!
Світи на мене, і ограй,

І оживи мое побите
Убоге серце, неукрите,
Голоднес

В) Пойдеш далеко,
Побачиш баґато;
Задивишся, захуришся,—
Згадай мене, брате!

9. Яка назва єдиної байки Т.Шевченка? Які події зображені у ній?

10. Відомий український актор і драматург, корифей українського театру Іван Карпенко-Карій обрав собі псевдонім за прізвищем одного з героїв Шевченка. Хто цей герой?

11. Остання прижиттєва книжка Тараса Шевченка, видана власним коштом.

12. Хто автор музики музичного твору «Садок вишневий коло хати» на слова Тараса Шевченка?

13. Який видатний російський поет присвятив Кобзарю такі рядки: Всё он изведал: тюрьму

петербургскую,
Справки, допросы, жандармов

любезности,
Всё – и раздельную стель

Оренбургскую,

И ее крепость.

15. З яким видатним російським актором, у минулому кріпаком, дружив Шевченко? Яка поема йому присвячена?

16. Які поеми Шевченка написані російською мовою?

17. Які твори Шевченка мають однакові назви?

18. Який художник намалював до поеми «Кавказ» ілюстрацію, взявши епіграфом слова: «Споконвіку Прометея там орел карає...»?

19. Портрети яких українських письменників намалював Шевченко?

20. Напис на пам'ятнику Т.Г.Шевченку в Києві.

21. Коли було засновано Шевченківську премію і хто стали її першими лауреатами?

Чекаємо на ваші письмові відповіді до 5 березня 2011 року (ауд.324. к. 7. або e-mail: kutlk@kpi.ua).

На переможців чекають призи!

Урочистості та підведення підсумків вікторини відбудуться 16 березня 2011 року у конференц-залі № 12 науково-технічної бібліотеки НТУУ «КП».

ПОРАДИ ЛІКАРЯ

Обережно, ГРВІ!

З початком весняного семестру звичайно зростає захворюваність на гострі респіраторно-вірусні інфекції (ГРВІ).

Симптоми ГРВІ: головний біль, біль в очінках яблуках, ломота, озноб, нежить, потім кашель, біль у горлі...

На другий-третій день необхідно звернутися до лікаря.

Складові лікування:

– будь-який противірусний засіб: амізон, афлубін, арбідол, гропринозин;

– вітаміни: вітамін С, аскорутин, аєвіт (вживати під час їжі);

– лікування симптомів:

а) горла – дезинфікуючі засоби: таблетки, спрей хлорофіліпта, таблетки фурациліна, септифірл, інгаліп...

б) носа: нокспрей, вібраціл...

в) кашель: на перший стадії для переведення сухого у вологий: АЦЦ-лонг; сироп гербіона з подорожником, суха мікстура від кашлю; на другий – для виведення мокроти: амброксол, бромгексін, лазолван, сироп гербіона з первоцвітом...

Загальні положення для хворого на ГРВІ:

1. Щадний режим напівпостільний, домашній;

2. Регулярне провірювання приміщення;

3. Молочно-рослинна легка їжа 4-6 разів на день дрібними порціями. В перші дні щоденно випивати до 3-х літрів теплої рідини: чаї з ромашки, липи, шавлю; морси, компоти; соки;

4. Обов'язково вживати продукти, що містять фітонциди: часник, цибулю, хрін, черні редкі;

5. Вологе прибирання кімнати щодня з дезинфікуючими засобами (дверні ручки, санітарні кімнати, виделки, чаши);

6. Часто мити руки.

Особливі ставлення до температури.

Температуру тіла до 38,2° С “збивати” не потрібно. При цій температурі в кров виходить велика кількість лейкоцитів з максимальною фагоцитарною активністю, організм починає продукувати людський інтерферон – його аналогів аптеки не мають.

А коли збивається температура нижче 38,2° С, тоді слід чекати ускладнення і готуватися до довготривалого лікування, бо ні достатнього викиду лейкоцитів, ні продукування інтерферону в необхідній кількості не відбувається.

При температурі вище 38,5° С потрібно прийняти таблетку парацетамола (після їжі!). Понизити температуру можна, якщо пити чай з липи або з липи і малини, що викликає потовиділення. Ефективним засобом є обтирання тіла кожні 15–30 хв. розчином: вода – оцет 1:1. Зони обтирання: шия, руки (під пахвами, ліктьові ямки, зап'ястя), ноги (пахові зони, підколінні ямки, голеностопи).

У період захворювання на ГРВІ не потрібно вживати аспіrin (викликає кровотечу шлунково-кишкового тракту – так званий синдром Рея) і – в перші 5 днів хвороби – антибіотики. “Ведмежою послугою” організму є вживання колдфлю, фервексу, флю-колду при температурі нижче 38°.

Як дільничний лікар з великим стажем можу порадити рецепт противірусного, протигрипозного, протиангінозного коктейлю.